

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 2019

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΟΜΑΔΑ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

A1. Ο συντάκτης του κειμένου απαριθμεί τα ιδανικά της δημοκρατίας και τις ιδεολογικές διαμάχες που τα απειλούν. Αρχικά, αφορμώμενος από τη διαχρονική αμφισβήτηση των νέων για την έννοια του «ενεργού πολίτη» στη δημοκρατική πολιτεία τονίζει ότι ο φανατισμός και η βία απειλούν την ειρηνική συμβίωση των πολιτών, ενώ, ταυτόχρονα, καταργούν την έννοια της ανεκτικότητας και τον σεβασμό στον πολιτικό αντίπαλο. Παράλληλα, σημειώνει ότι οι αναίμακτες επαναστάσεις, αλλά και η κοινωνική και ιδεολογική ανανέωση, μπορούν να πραγματωθούν μόνο μέσω της διαλλακτικότητας και του ιδανικού της αδελφότητας, το οποίο διασφαλίζει το δημοκρατικό ήθος στην καθημερινότητα του πολίτη. Έτσι, συμπεραίνει ότι η έννοια της αδελφότητας είναι αναγκαία για την από κοινού πεφωτισμένη εξέλιξη της κοινωνίας μας.

- B1.**
- α.** Σωστό
 - β.** Λάθος
 - γ.** Σωστό
 - δ.** Σωστό
 - ε.** Λάθος

B2. α. Επίκληση στην αυθεντία εντοπίζεται στην 3η και 5η παράγραφο. Στην 3η παράγραφο ο συγγραφέας επικαλείται σε πλάγιο λόγο τη διδαχή του Κάρλ Πόπερ, ο οποίος υποστηρίζει ότι «αυτό που ουσιαστικά διακρίνει μια δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μονάχα στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες». Στην 5η παράγραφο επικαλείται ως αυθεντία τον Χέγκελ, ο οποίος χαρακτήρισε την Ιστορία ως «απέραντο σφαγείο».

β. Στην περίπτωση της αναφοράς στον Κάρλ Πόπερ, η αυθεντία χρησιμοποιείται ως στοιχείο ενισχυτικό της άποψης που διατυπώνει αμέσως παρακάτω, ότι η δημοκρατική

εξουσία στοχεύει στην επίλυση των κοινωνικών συγκρούσεων χωρίς τη χρήση βίας και ότι διαφέρει η δημοκρατική από τη μη δημοκρατική εξουσία.

Στην περίπτωση της αναφοράς στον Χέγκελ, χρησιμοποιεί την αυθεντία για να ενισχύσει την άποψή του ότι η ιστορία του ανθρώπου είναι σε μεγάλο βαθμό ιστορία συγκρούσεων αδελφοκτόνων.

Και στις δύο περιπτώσεις με την επίκληση στην αυθεντία επιδιώκει να ενδυναμώσει την πειστική αξία και την εγκυρότητα των επιχειρημάτων του, να δείξει την ευρυμάθειά του και την σε βάθος γνώση του θέματος και να προβάλει την αξιοπιστία του, κάνοντας έτσι έμμεσα επίκληση στο ήθος του πομπού.

- B3. α.**
1. « ... δεν ξεχνώ τη νουθεσία / συμβουλή / καθοδήγηση / δίδαγμα / κήρυγμα / δασκάλεμα / προτροπή, του Κάρλ Πόπερ ...»
 2. « ... γίνονται αντικείμενα εμπαιγμού / διασυρμού / ταπείνωσης / προσβολής / κοροϊδίας ...»
 3. « ... εισήγαγαν στην ιστορία τρόπους συνύπαρξης ...»
 4. « ... αυτός που μας εναντιώνεται / αντιτίθεται / αντιμάχεται / ανταγωνίζεται / αντιπαλεύει ...»
- β.**
1. Μεταφορική λειτουργία
« ... ο Χέγκελ χαρακτήρισε την Ιστορία ως τεράστιο πεδίο αιματοχυσιών».
 2. Μεταφορική λειτουργία
« ... η μικρή φλόγα της λογικής που καθοδηγεί τη ζωή / καθορίζει την εξέλιξή μας».
- B4. α.**
1. 3η § « Ποτέ μου δεν ξεχνώ ... χωρίς αιματοχυσίες»
2η § «Αν σήμερα απειλείται η ειρήνη στον κόσμο ... βία»
4η § «Μόνο η δημοκρατία ... εποχής μας»
6η § «Η αναγνώριση ... φωτίζει την πορεία μας»
 2. 1η § Συσσώρευση ερωτημάτων:
«Αφού η δημοκρατία ... απαριθμήσουμε» και
χρήση ερώτησης – απάντησης:
«Για να έχουμε ενεργούς πολίτες, δεν χρειάζονται άραγε και ιδανικά; Και βέβαια χρειάζονται ιδανικά».

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί α' πληθυντικό πρόσωπο («για να έχουμε, να μην πάρουμε υπόψη, πώς μπορούμε») για να δώσει στο ζήτημα αμεσότητα και καθολικότητα και β' πληθυντικό «Θέλετε» με το οποίο δημιουργεί αίσθηση άτυπου διαλόγου με τον αναγνώστη.

5η § Χρήση ερωτήματος και α' πληθυντικό πρόσωπο:
«Μπορούμε να τον διαψεύσουμε»;

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές

β. Στο σημείο αυτό η παρένθεση χρησιμοποιείται, προκειμένου να επεξηγήσει, να δώσει συμπληρωματικές πληροφορίες και να αποσαφηνίσει το ιδανικό της αδελφότητας και να δώσει τη γαλλική απόδοση του όρου «αδελφότητα», τοποθετώντας τον χρονικά στην περίοδο της Γαλλικής Επανάστασης. Μη αναγκαία για την κατανόηση του κειμένου.

γ. Παθητική σύνταξη → Η διαμόρφωση και η εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων επιτρέπεται (-ονται) μόνο από τη δημοκρατία

Εναλλακτικά: Μόνο από τη δημοκρατία επιτρέπεται (-ονται) η διαμόρφωση και η εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων.

Γ. Κεντρική έννοια: Δημοκρατία – Ενεργός πολίτης

Δεδομένα: Οι σύγχρονες δημοκρατίες βασίζονται στη δράση των ενεργών πολιτών για να διατηρούν τις βασικές τους αρχές.

Ζητούμενο:

α. Ενέργειες με τις οποίες ο πολίτης κάνει πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητά του.

β. Δράσεις με τις οποίες το σχολείο μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ύφος.

Επικοινωνιακό

πλαίσιο: Άρθρο / Τίτλος / γ' ενικό πρόσωπο

Πρόλογος:

Δημοκρατία: ενεργώ, άρα υπάρχω!

Η πρόσφατη εκλογική διαδικασία στη χώρα μας απέδειξε περίτρανα το έλλειμμα δημοκρατικής συνείδησης, καθώς το πολύ υψηλό ποσοστό αποχής μόνο θλίψη και προβληματισμό προκαλεί. Αναντίρρητα, αυτό το γεγονός συνιστά μια ανάγλυφη αποτύπωση της απογοήτευσης και της δυσαρέσκειας των πολιτών, ιδίως των νέων, για την πολυεπίπεδη κοινωνική κρίση. Σκοπός, λοιπόν, αυτού του άρθρου είναι να καταδείξει ότι σε τέτοιους απαιτητικούς καιρούς, κάθε σκεπτόμενος δημοκράτης πολίτης οφείλει να δρα στην καθημερινότητά του με δημοκρατική συνείδηση, έχοντας ως αρωγό τη δημοκρατική δράση του σχολείου.

Ενέργειες πολιτών για κάνουν πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητά τους

- α.**
- Ανοχή στο διαφορετικό (σε πολιτικό, εθνικό, θρησκευτικό, κοινωνικό επίπεδο).
 - Αντίσταση σε ρατσιστικές και εθνικιστικές απόψεις και αντιλήψεις.
 - Επιλογή του διαλόγου ως μέσου επίλυσης των διαφορών.
 - Σεβασμός του συμπολίτη στις διαδικασίες της καθημερινής ζωής.
 - Σεβασμός των νόμων.
 - Ενεργή συμμετοχή στα κοινά (πολιτικοποίηση).
 - Εθελοντική δράση.
 - Άσκηση δικαιώματος «εκλέγειν» και «εκλέγεσθαι».
 - Πολύπλευρη ενημέρωση και κριτική στάση πολίτη.
 - Συμμετοχή σε κοινωνικές διεκδικήσεις και αγώνες.

Δράσεις σχολείου για τη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ήθος

- β.**
- Ο διδάσκων να κάνει πράξη τη δημοκρατία χρησιμοποιώντας τον διάλογο ως καθημερινή διδακτική πρακτική.
 - Παροχή πολιτικής παιδείας και αγωγής μέσω των αντίστοιχων διδακτικών αντικειμένων, αλλά και μέσω προβαλλόμενων δημοκρατικών παραδειγμάτων στα μαθήματα π.χ. της Ιστορίας και της Λογοτεχνίας.
 - Ενίσχυση και αναδιαμόρφωση του θεσμού των μαθητικών κοινοτήτων ώστε να αποτελεί μια ουσιαστική εισαγωγή των μαθητών στον χώρο της συμμετοχικής δημοκρατίας.
 - Οργάνωση εθελοντικών δράσεων των μαθητών για να ενισχυθεί η κοινωνική τους ευαισθησία και η δημοκρατική συνείδηση.

- Οργάνωση ημερίδων με θέματα που αφορούν την παραβίαση ανθρωπίνων και δημοκρατικών δικαιωμάτων.
- Σύνδεση σχολείου – κοινωνίας, συνεργασία με διάφορες κοινωνικές ομάδες.
- Εξοικείωση με δημοκρατικούς θεσμούς (επισκέψεις σε Βουλή / Ευρωκοινοβούλιο).
- Οργάνωση και συμμετοχή σε ρητορικούς αγώνες.

Επίλογος

Από τα παραπάνω γίνεται σαφής η ανάγκη έμπρακτης απόδειξης της πίστης των ενεργών πολιτών στο δημοκρατικό πολίτευμα. Η καθημερινή εγρήγορση, ενημέρωση και συμμετοχή στα θέματα που διαμορφώνουν το «κοινωνικό γίγνεσθαι» αποτελούν αδιαπραγμάτευτες προϋποθέσεις για τη διατήρησή του. Στην κατεύθυνση αυτή η ενεργοποίηση του σχολείου για τη διαμόρφωση συνειδητοποιημένων πολιτών κρίνεται καθοριστική κι επιτακτική. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να βιώσουμε τα αγαθά της Δημοκρατίας!